

6.4 Boshalangich baho

Ish jarayonining iqtisodiy samaradorligini tekshirish maxsulot bahosini solishtirish orqali ishlab chiqarish tannarxi bilan erishilishi mumkin. Tannarx (O'rtacha xarajat) ishlab chiqarish miqdorining ishlab chiqarish xarajatiga bo'lgan bulinmasidan olinadi. Aniqlanayotgan xarajat nafaqat maxsulot ishlab chiqarish uchun xizmat qiladi, balki so'z ko'plab tovarlarning qo'shimcha maxsuloti haqida ketadi, qo'shimcha maxsulot qiymati asosiy maxsulot bahosi uchun mos tayanch qiymatini olish uchun ishlab chiqarish xarajatiga qo'shib hisoblanadi. Xuddi shunday hisoblanadiki, agar mukofotlar (qo'shimcha ishlab chiqarish samarasi sifatida) ham birga umumiy foydalilik bo'lishda, ya'ni umumiy ishlab chiqarish samarasida hisobga yoziladi. Bu yaxshilash sababini oson tushuntirish mumkin: Yuqoridagi hisoblashdan ma'lum, korxonada foydasi kamida "0" bo'lishi kerak, bu bilan iqtisodiy samaradorlik chegarasiga erishiladi.

Korxonada foydasini hisoblash usuli (soddalashtirilib) quyidagicha edi:

<i>I / ch miqdori × Baho 60 dt</i>				
<i>×11.42</i>		138,84	Ming so'm/ts	=
				6 942,00
+	<i>As. Max.dan tash. keladigan xiz.lar foydasi(Mukofot ham)</i>		+	0,00
				Ming
-	<i>I / ch xarajati (Forma 2 ga qara)</i>		-	254 350,31
	<i>Korxonada</i>			so'm/ga
=	<i>foydasini</i>		=	-247 408,31
				Ming
				so'm/ga

Shunday savol quyiladiki:

As. Maxsulot bahosi sifatida qanday qiymat olinishi kerak, bu bilan Korxonada foydasi aniq "0"ha erishadi?

Echim O'zgarishlarha ko'ra quyidagicha oddiyroq tenglamada aniqlanadi:

$$\begin{aligned}
 I/\text{chiq. miqdori} \times \text{Baho} + \text{As. Max.tash. Qo'sh. olin. foyda} - I/\text{chiq. xarajatlari} &= 0 \\
 I/\text{chiq. miqdori} \times \text{Baho} + \text{As. Max.tash. Qo'shimcha olin. foyda} &= I/\text{chiq. xarajatlari} \\
 I/\text{chiq. miqdori} \times \text{Baho} &= I/\text{chiq. xarajatlari} - \text{As. Max.tash. Qo'shimcha olin. foyda} \\
 \text{Baho} &= (I/\text{chiq. xarajatlari} - \text{As. Max.tash. Qo'shimcha olin. foyda}) / I/\text{chiq. Miqdori}
 \end{aligned}$$

Solishtirish kattaligi sifatida aniqlangan tayanch bahoga ishlab chiqarish ulushiga asosan

iste'mol uchun etishtirilgan va ozuqa uchun muljallangan bo'g'doydan aralash baho xizmat qiladi.

Shu tariqa , foydani (korxonaning) aniqlash chog'ida bu erda bosqichma-bosqich ish usuli

138,8 Ming
so'm/ts

chuqurroq iqtisodiy tahlil qilish imkoniyatini beradi.

Rentabellik chegarasi (o'zoq muddatli minimal baho)

Maxsulot birligida barcha ishlab chiqarish xarajatlarini (uzoq muddatli to'liq xarajat) hisoblash uzoq muddatli minimal mahoning natijasi sifatida quyiladi.

Agar maxsulot bahosi uzoq muddatli minimal bahoga teng bo'lsa, korxonada foydasi "0" (va bu bilan barcha faktorlar mos qoplanadi) => (Rentabellik chegarasi!)

Hisob-kitobda, umumiy ishlab chiqarish xarajatini qoplash uchun uzoq muddatli minimal baho quyidagicha:

Umumiy I/chiq. xarajatlari (Forma 2 ga qara)	1 066,41	€/ga
– As. Max.tash. Qo'shimcha olin. Foyda qiymati (Mukofotlar ham)	348,00	€/ga
= As. Maxsulot uchun I/ch harajati ulushi	718,41	€/ga
/ I/chiqar. Miqdori (As. Maxsulot)	60,00	dt/g
= As. Maxsulot uchun boshlang'ich baho	11,97	€/dt

Ishlab chiqarish chegarasi (qisqa muddatli minimal Baho)

O'zgaruvchan xarajatlarda hisoblash chegaralangan holda qisqa muddatli minimal baho uning natijasi sifatida olinadi, bunda ishlab chiqarish mavjud o'zgarmas ishlab chiqarish quvvatlarida iqtisodiy maqsadga muvofiq davom ettiriladi (=> Ishlab chiqarish chegarasi!)

Qisqa muddatli minimal baho fakultativ o'zgaruvchan xarajatlarni asta sekin hisoblash orqali taqsimlanishi mumkin:

O'zgaruvchan xarajatlar (Marjinal daromadni hisoblashdan: Material & Xizmatlardan foydalanish):

– As. max.tash. qo'shimcha olin. foyda (mukofotlar ham)		
+ As. Vositalar uchun foy. Kapital xarajati	⇒ I/chiqarish chegarasi I	2.63€/dt
+ Ish haqi talabi (unumli Ish)	⇒ I/chiqarish chegarasi II	4.13€/dt
+ Boshqa foydalanish xarajatlari (Yer maydoni, Huquqlar)	⇒ I/chiqarish chegarasi III	8.05€/dt

Foyda chegarasi

Quyilgan shaxsiy faktorlar uchun foydalanish xarajatlarini qo'llamasdan hisoblash olib boriladi, bunda foyda to'g'ri " 0" bo'lib boshlang'ich baho olinadi.

Hisob-kitobda, foydani olish uchun uzoq muddatli minimal baho quyidagidan iborat bo'ladi (Foyda chegarasi!)

7.22€/dt

Yer maydoniga bo'lgan mukofotning ta'siri

Boshlang'ich bahoni hisoblashda aniq xarajatlarni hisoblash bilan birga er maydoni uchun mukofot ta'siri ham izohlanadi, bu ishlab chiqarishda arzonlashtirib ta'sir ko'rsatadi:

$$348 \text{ €/ga} \quad / \quad 60\text{€/ga} \quad = \quad 5.80\text{€/dt} \quad \text{€ /ts}$$

Er maydoni mukofotisiz bu to'lov uchun minimal baho mukofotni to'lash summasiga ko'ra kattaroq:

Bo'sh ish va er maydoni ishlab chiqarish quvvatida (hech qanday foydalanish xarajatlari)

bo'g'doy bahosi o'zi komponentsiya to'lovlarisiz yana ishlab chiqarish chegarasi I da oshadi

va shu bilan qo'lay alternativ faoliyatni izohlaydi:

⇒ Ishlab chiq. chegarasi I

8.43 €/dt

Bu yana shuni bildiradiki, agr ish uchun foydalanish xarajati (yoki ish haqi xarajati) mavjud

bo'lsa:

⇒ Ishlab chiq. chegarasi II

9.93€/dt

Qo'shimcha yana er maydoni uchun (yoki ijarani to'lashga) foydalanish xarajatlari mavjud

bo'lsa, bunda bular ungacha e'tiborga olingan ishlab chiqarish xarajati transfer to'lovini chegir-

masdan maqsadda ko'rsatilgan bahoga oshadi:

⇒ Ishlab chiq. chegarasi III

13.85